

Whitepaper

Risicomanagement in ziekenhuizen

Door **Rob Keetlaer** / Senior Risk Engineer

Het is 02:30 uur als de brandmelding binnenkomt. Een kleine brand in een technische ruimte naast de operatieafdeling heeft het complete OK-complex buiten gebruik gesteld. De rookschade is aanzienlijk, en het zal weken duren voordat de steriele omgeving weer opnieuw operationeel is.

De financiële impact?

Ruim € 500.000 per dag aan misgelopen inkomsten, nog afgezien van de materiële schade en reputatieschade.

Dit scenario is weliswaar hypothetisch, maar geeft een realistisch beeld van wat er mis kan gaan in een modern ziekenhuis. De complexiteit van hedendaagse ziekenhuizen, gecombineerd met de continue zorgplicht, maakt ze bijzonder kwetsbaar voor brand- en waterschade. Dit whitepaper biedt praktische inzichten in de belangrijkste risico's en concrete oplossingen.

Kritieke zones en hun uitdagingen

Het kloppend hart: De operatiekamers

De operatiekamers vormen het financiële hart van elk ziekenhuis. Een dag stilstand betekent niet alleen het wegvallen van operatie-inkomsten, maar ook verlies van inkomsten uit pre- en postoperatieve zorg. Brandpreventie in deze kritieke ruimtes wordt bemoeilijkt door de voortdurende bezetting (vaak 16+ uur per dag), de aanwezigheid van zuurstof en brandbare stoffen, gevoelige apparatuur en de strikte steriliteitseisen die regulier onderhoud compliceren.

Enkele van de belangrijkste maatregelen zijn:

- Afsluiters voor zuurstof en andere gassen
- Jaarlijkse keuring van elektrische instrumenten
- Aanwezigheid van de juiste blusmiddelen
- Pre-action sprinklerinstallatie om ongewenste activatie te voorkomen

Centrale Sterilisatie Afdeling (CSA)

De CSA, waar operatie-instrumentarium worden gereinigd, vereist een smetvrije omgeving. Zelfs minimale rook- of roetschade kan leiden tot wekenlange stilstand.

Essentiële preventieve maatregelen zijn onder andere:

- Brandcompartimentering met overdruksystemen
- Dedicated HVAC-systemen met HEPA-filtering
- Strikte opslagprocedure van reinigingsmiddelen en andere chemicaliën

Kostbare apparatuur

Vanwege het gewicht en de omvang van medische apparatuur zoals MRI- en CT-scanners, worden deze meestal op de begane grond geplaatst. Deze apparaten, die elk miljoenen euro's kosten, zijn hier bijzonder kwetsbaar voor waterschade. Over het algemeen is het volgende aan te bevelen:

- Installatie van verhoogde vloeren voor kritieke apparatuur
- Implementatie van waterdetectiesystemen met directe alarmering
- Strategisch geplaatste pompputten met redundante pompen
- Waterdichte schotten bij toegangsdeuren

Daarnaast is het ter voorkoming van waterleidingslekkages verstandig om periodiek ultrasoon onderzoek van de waterleidingen uit te voeren. Ook automatische afsluiters en watersloten kunnen helpen om dit risico te mitigeren.

De menselijke factor

Training en verantwoordelijkheid

De meest geavanceerde technische installaties en bouwkundige installaties zijn alleen effectief als ze worden ondersteund door een sterke organisatorische basis. In de operatiekamers en de Centrale Sterilisatie Afdeling, waar steriliteit en veiligheid hand in hand gaan, is deze basis van cruciaal belang. Daarom wordt er doorgaans een speciale brandveiligheidscoördinator aangesteld die verantwoordelijk is voor het totale veiligheidsprogramma van de afdeling.

Het fundament van dit programma wordt gevormd door trainingen. Medewerkers dienen niet alleen te leren hoe ze kleine blusmiddelen moeten hanteren, maar worden ook vertrouwd gemaakt met de specifieke ontruimingsprocedures van de afdeling. Deze procedures zijn cruciaal omdat bij een calamiteit niet alleen mensenlevens op het spel staan, maar ook de steriliteit van essentiële operatie-instrumenten bewaakt moet worden.

Onderhoud

Een bijzonder aandachtspunt vormen de onderhoudswerkzaamheden. Omdat zelfs kleine vonken of hitte grote gevolgen kunnen hebben voor deze kritieke omgeving, moet er een strikt hot work permit systeem zijn ingevoerd. Voordat er laswerk of andere brandgevaarlijke activiteiten mogen plaatsvinden, moet er een gedetailleerde risicobeoordeling worden uitgevoerd en goedgekeurd. Tijdens de werkzaamheden is continue monitoring verplicht en worden extra brandblusmiddelen paraat gehouden.

Regelmatig onderhoud van elektrische apparatuur vormt een essentieel onderdeel van het veiligheidsprogramma. Een team van gespecialiseerde technici voert volgens een vast schema inspecties uit van alle elektrische systemen en aansluitingen. Eventuele problemen worden direct geregistreerd in een centraal systeem en geprioriteerd voor onderhoud, waarbij de impact op de continuïteit van de afdeling zorgvuldig wordt afgewogen.

Opslag

De dagelijkse werkzaamheden brengen ook hun eigen uitdagingen met zich mee. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de vele reinigingsmiddelen en chemicaliën die noodzakelijk zijn voor het sterilisatieproces. Deze vereisen zorgvuldige opslag en handling. Daarom zijn er strikte procedures ontwikkeld voor de opslag, het gebruik en de controle van deze materialen. Deze procedures worden ondersteund door een digitaal inventarissysteem dat automatisch waarschuwt wanneer maximale opslaghoeveelheden dreigen te worden overschreden.

Ook de maximale opslagcapaciteit van andere zaken mag niet worden overschreden. De opslag van bijvoorbeeld pallets en matrassen dient tot een minimum te worden beperkt en mag alleen daar plaatsvinden waar de capaciteit van de sprinklerinstallatie dit toelaat.

Plan vooruit

De financiële gevolgen van een brand of waterschade kunnen oplopen tot miljoenen euro's. Niet alleen kunnen geplande operaties langdurig uitvallen, maar ook alle bijbehorende pre- en postoperatieve zorg komt stil te liggen. Een gedegen Business Continuity Plan, inclusief samenwerkingsafspraken met nabijgelegen ziekenhuizen, is daarom essentieel.

Conclusie

Effectieve risicobeheersing in ziekenhuizen is als het dirigeren van een orkest - elk instrument moet perfect zijn afgestemd op de rest. Bouwkundige voorzieningen, technische installaties en organisatorische maatregelen vormen samen een complex samenspel dat voor elk ziekenhuis anders is.

Aanpak

De operatieafdeling van een topklinisch ziekenhuis vraagt om een andere aanpak dan die van een kleiner streekziekenhuis. Zelfs binnen hetzelfde gebouw vereist elke afdeling zijn eigen, specifieke mix van maatregelen.

Het vinden van de juiste balans tussen preventie, detectie en het blussen is daarom maatwerk. Een gedegen risicoanalyse, waarbij rekening wordt gehouden met zowel de technische als operationele aspecten van het ziekenhuis, vormt hiervoor de basis. Alleen zo kan een optimaal pakket aan maatregelen worden samengesteld dat past bij de specifieke situatie en het risicoprofiel van de instelling.

Bent u benieuwd naar de optimale mix van risicomitigerende maatregelen voor een ziekenhuis? Een grondige analyse kan verrassende inzichten en – niet onbelangrijk – substantiële besparingen op de langere termijn opleveren. In dit whitepaper hebben wij ons gefocust op het risico van brand en waterschade. Uiteraard zijn wij ons ervan bewust dat er ook andere risico's zijn die aandacht verdienen bij het risicomanagement van ziekenhuizen, zoals bijvoorbeeld de aansprakelijkheidsaspecten bij een 24/7 organisatie. Denk aan zowel bezoekers als het eigen personeel. Neem contact op voor een vrijblijvend gesprek.

Van Ameyde Risk Solutions

Over ons

Van Ameyde Risk Solutions (VARs) is een onafhankelijke specialist in risk management, risk engineering en insurance management. Wij bieden in-house oplossingen om risico's beheersbaar te maken, verzekerbaarheid te verbeteren en risico- en verzekeringsmanagement professioneel in te vullen.

We zijn actief in de maritieme sector, vastgoed, bouw, handel, financiële dienstverlening en logistiek. In deze sectoren beschikken we over diepgaande kennis van specifieke risico's, beheersmaatregelen, contracten, aansprakelijkheden en verzekeringsoplossingen. VARs opereert onafhankelijk van makelaars en verzekeraars en werkt samen met diverse marktpartijen.

Van Ameyde Risk Solutions
Uw partner voor effectief en doeltreffend
Risk & Insurance Management, direct
binnen uw organisatie.

Over de auteur

Rob Keetlaer
Senior Risk Engineer

"Ik geloof in onze **unieke aanpak**: wij spelen in het team van onze klanten. We bieden niet alleen praktische oplossingen, maar helpen ook bij de implementatie. Onze service gaat verder dan een rapport opleveren. Risicomanagement is een dynamisch proces waarbij we samen met uw organisatie werken. Onze missie? Niet alleen risico's in kaart brengen, maar een **risicobewuste cultuur** opbouwen die uw bedrijf sterker en veerkrachtiger maakt."

Rob Keetlaer
rob.keetlaer@vanameyde.com
+31(0)6 10 73 17 05